

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

5 Alicuine liceat seipsum occidere, an no[n].

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

actiones peccata sint, ut sint, irregularitas causa. Immo etiam si sint virtutes dummodo sint liberae, id ipsum efficiunt, ut iudex cuiusque ministri, qui iuste iniqui interficiunt, irregulares fiunt ad sacros sciendos ordines, atque omnes ministri iustitiae, quos glossa refert super dicto canonicos. Dixerim autem. Dummodo sint actiones liberae & voluntariae, & quoniam, ut in art. 8. dictum sumus per homicidium casuale & per alias actiones, quae praeter hominis voluntatem accidunt, nulla incurritur irregularitas. Immo cum quis se aut sua inculpata tutela defendendo alteri aut mortem infert, aut causam mortis, ut habetur Clement. vii. de homicid. & eod. tit. libro sexto capitulo praelatis. Ex his fit consequens irregularitatem non esse culpam, immo neque semper propriae penam ut libro primo quaestione sexta adnotamus quia ubi nulla est culpa nihil proprie habet rationem poenae, sed est inhabilitas quaedam & indecentia propter immunditiam ad sacrorum administrationem. Quapropter cum in Pontificis Bullis conferuntur facultates absolventi a quibuscumque peccatis & censuris, censurae nomine non venit irregularitas. Quod si quis forsitan ambigat, utrum Pontifex maximus super hac lege dispensare possit, tam quantum ad culpam quam etiam quo ad irregularitatem, facillime colligitur ex superioribus affirmatiua responsio. Enimvero cum lex sit mere positiva non solum quia, ut diximus, verbi Pauli non faciunt illum senum, verum etiam quod quamvis cum facerent, non esset lex diuina illius generis, quod non cadit in dispensatione Pontificis, colligitur posse eundem Pontificem iusta de causa dispensare, ut sacerdos, iudex secularis esse possit, & in bello miles, quibus functionibus annexa est sanguinis effusio.

namque veteris testamenti non tractabat spiritualia, sicut nos, & neque ministeria ecclesiae innocentissimi Christi sed erant legis ministri, quae corporalia supplicia, etiam mortis, maleficijs decebantur. Quod autem de Petro adductum est, nihil ad rem facit, quoniam neque ipse coniuges illos occidit, neque eius iussu interfecit, sed quasi ore Dei promulgauit sententiam, quae audita examinari corruerunt. Ad secundum respondetur, quod potestas spiritalis clericorum non in hoc debet potestati principum praecellere, ut corpora interficiant, sed ut animarum consulari saluti. Quae utique ratione dicuntur principes terrarum. Et per hoc soluitur tertium.

Ad secundum arg.
Ad tertium arg.

ARTICVLVS V.

Utrum alicui liceat seipsum occidere.

Quamuis artic. 3. conclusum fuerit, nemini priuata auctoritate licitum esse quenquam occidere, quia id est contra iustitiam, restat nihilominus scire, utrum cupiam id liceat in seipsum? Primum enim argumentum a parte affirmatiua est, quod prohibitio homicidij est prohibitio iustitiae, unde cum iustitia non sit nisi ad alterum, si (ut quemadmodum ostendit 5. Ethic. Aristot.) nemo sibi faciat iniustitiam, etiam si se occidat. Et accedit secundo loco quod quando iudex qui alios habet interficiendi potestatem, ea est ipse dignus morte qua alios merito condemnaret, apparet tunc & sibi ipsi eandem inferre posse. Tertio arguitur. Licitum est cuiunque periculo minore maius euitare, sicut membrum sibi infectum reserare, ut vitam seruet contingere autem possit, ut quis seipsum occidendo a maioribus se malis eripiat, videlicet ignominia, aut periculo, aut turpitudine alicuius flagitij, ergo tunc id erit licitum. Quarto Samson, ut legitur Iudicum. 16. seipsum iuina templi contriuit. Et Razas, ut 2. Macha. 14. refertur, seipsum interfecit, eligens potius nobiliter mori, quam iniquo iure fieri subditum, quod & de Catone memoriae proditum est. In contrarium est verbum Augustini de Ciuitate Dei, quod refertur 23. quod si non licet priuata potestate hominem occidere.

Primum argum.

Aristot. Arg. 2.

Arg. 3.

Arg. 4.

TO
re
bus
III
13

Inregu-
laritas
non est
culpa.

Ad pri-
mum arg.

cidere, profecto etiam qui seipsum occidit, homicida est. Et paulo post. Præstat ut de homine intelligamus, illud quod dictum est, non occides, neque alterum, ergo neque te. Neque enim alium quam hominem occidit, qui seipsum occidit.

Vnica conclusio. Ad questionem vnica conclusione respondetur. Nemini fas est seipsum occidere, & qui contra facit grauissimi peccati mortali reus fit. Idque tribus rationibus comprobatur. Primo, quod si homo secundum seipsum consideretur, contra suam naturam inclinacionem atque amorem quem sibi ipsi naturaliter debet, facit, dum sibi vitam adimit. Secundo, quod si consideretur ut pars totius reipublice, in bonum totius ordinatur atque adeo, ut s. Eth. cap. post rem ait Aristot. qui seipsum enecat, iniuriam irrogat reipub. Tertio,

Prima ratio cõclusiõis. Quod si consideretur ut effectus est Dei, vita humana diuinum donum est, à Deoque subinde pendens, tanquam eius possessio, ob idque qui seipsum perimit, peccat in Deum peccat, cuius est seruus, atque ille qui rem alienam vsurparet. Ad solum enim ipsam pertinet iudicium vite & mortis, secundum illud Deu. 23. Ego occidam, & ego viuere faciam. De conclusione nemo est qui dubitare possit? adeo est contra vniuersalem naturam ut sibi quisque mortem consciscat, per quam vita priuatur, quæ omnium est fundamentum bonorum. Circa rationem autem discrimen prius perpendendum est, quod si hominem absolute in seipso consideres, non est proprie contra iustitiam ut se occidat, sed contra amorem quo res qualibet seipsam diligit. Si autem consideretur velut officium Dei, ac reipublice membrum, tunc quia ordinem habet ad alios, iniustus respectu eorum fit qui se occidit. De eadem tamen prima ratione dubium existit, haud enim efficax satis apparet illatio, quod si homicidium fiat contra propriam inclinacionem naturalem, sit protinus peccatum mortale. Inclinatio namque naturalis, non omnis est bona, immo contra illam facere nonnunquam officium est. Enimvero inclinatio humana in bonum dilectabile, naturalis est, quin etiam genere suo bona: Appetitus enim animalis sine natura fertur in id, quod est delectabile. Quæ viique ratione natura necessarijs

officijs conseruandi, tam inuiduum quæ speciem, delectacionem immiscuit, ut essent appetibilia. Et nihilominus eadem inclinatio sepe numero est mala, eidemque adeo resistere bonum. Quod propter virtutem temperantiæ ac fortitudinis secundum Aristot. ad moderandum reprimendumque naturales affectus nobis inseruiunt ob idque virtutis opus, laboriosum est ac difficile, nempe quod eius conatibus contra naturalem inclinacionem pugnamus, quæ superatis difficilis est. Adde, quod iustitia originalis ad eandem infrenandas naturæ affectionis donata primis parentibus fuit. Quæ ratione videlicet, quia illæ naturales erant, iustitia ipsa fuit supernaturalis. Hac enim de causâ Pau. ad Rom. 7. cõqueretur aliam in membris legem præsentificare repugnancem legi mentis. Quodnam igitur argumentum est, si contra inclinacionem naturalem ergo est peccatum? Quod intelligas illam inclinacionem esse bonum, id tibi restat probandum quandòquidem ex hoc quod sit naturalis non conuincitur. Ad hoc iam alias me dixisse memini. Habet enim homo duas, eademque ambas naturales inclinaciones, alteram rationem generis alteram vero ratione speciei, quarum ideo prior materialis est, secunda vero formalis. Habeque subinde hoc inter omnem creaturam corporalem singulare, quod istæ inclinaciones post naturam corruptam sint sibi inuicem contrariæ. Caro enim, inquit Paul. concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem. At vero quia id simpliciter rei naturale est, quod formaliter & secundum speciem congruit, illud autem quod competit, materialiter competit secundum quid, sit ut secundum rationem contra materiale, hoc est, contra sensibilem inclinacionem facere, ad hominis perfectionem pertineat. Ignor quando dictum est inclinacionem naturalem ad vitam conseruacionem ferri, atque eius amorem esse naturalem, intelligitur secundum rationem ob idque facere contra illam inclinacionem peccatum est, non solum inhumanum, verum & contra totum fundamentum naturæ. Quod enim viuere restit rationalis inclinatio, inde patet, quod rationalis natura est per rationis opera felicitatem consequi, quæ quidem opera nisi a viuente exerceri non possunt. Post hæc.

Obiectio cõtra primam rationem.

hæc circa alias duas rationes explicandum
 esset quomodo homo non sit suæ vitæ do-
 minus, nisi hæc conclusio in superiori libro
 quæstio 3. satis fuisset à nobis demonstra-
 ta. Recolare autem id opus est, quod ibi-
 dem demonstrare etiam curauimus nempe
 Rempublica non proprie habere domi-
 nium vitæ ciuium, sicuti Deum. Haud e-
 nim princeps prohibeo, velut ille potest
 innocenti in mortem adigere, quod ad
 rationem dominij esset necessarium, sed
 tantum vt Reipublicæ propugnator iusti-
 que custos, vt inibi sa. is expositum est. Ar-
 qui huc applaudit exemplum totius, re-
 spectu partium. Homo enim non fungi-
 tur ab solo membro dominio, vt pos-
 sit ea dum liberis sibi amputare, sed vt
 custos vitæ potest illa obijcere ad defen-
 dendum totum, ac pariter dum putre-
 scunt, rescindere. Sic ergo intelligendus
 est Aristotel 3. Ethicor. cap. 11. vbi ait ho-
 micidam sui, iniuriam irrogare Reipu-
 blicæ. Disputatio se hic longa ingerebat,
 an liceat quempiam damnare, vt seipsum
 occidat, nempe vt venenum eporet, aut
 fame pereat, aut de carcere non fugiat,
 hæc autem proprium locum inferius habent
 quæstio 6. vbi de remedijs quibus re-
 bus vii potest, articul. 4. latè disputan-
 dum est.

Reliquæ ergo quæstiunculas huic prin-
 cipalis adhaerentes, inter soluendum ar-
 gumenta dissoluere restat. Ad primum
 autem iam responsum est, nempe quod
 homicidium, peccatum est tum contra
 iustitiam, tum etiam contra charitatem.
 Quare qui mortem sibi consciscit, respec-
 tu sui non facit contra iustitiam, sed con-
 tra charitatem respectu vero Reipublicæ,
 ac Dei, facit contra iustitiam. Ad se-
 cundum autem, quod adijcitur dum iu-
 dex simul est morte dignus. Responde-
 tur, quod nemo constituitur sui ipsius iu-
 dex, quia nemo de seipso recte iudicare
 potest. Quare sicut agros Medico non
 est committenda sui ipsius curatio, ita ne-
 que malefactori iudici seipsum condem-
 nare. Ad tertium argumentum Diuus
 Thomas respondet id, quod præcedenti
 libro à nobis citatum meminimus, nempe
 quod cum homo constitutus per li-
 berum arbitrium sit sui ipsius dominus, hoc
 est suarum actionum, de omnibus quæ
 eidem libero arbitrio subsunt, disponere

potest non autem de vita, quæ Dei potest
 fieri, à quo illam recipit, tantum subdi-
 tur. Et ideo ob nullam prorsus causam
 licitum vlli est sibi vitam adimere. Argu-
 mentum est, quod locupletissime August.
 disserit lib. 1. de Ciuitate Dei à cap. 17. vs-
 que ad 26. Quare neque quillo Pauli de-
 siderio arderet dissoluendi, vt esset cum
 Christo potest se illa causa necare. Ne-
 que vt extremas mundi huius calamita-
 tes suffugiamus. Nam cum secundum
 Philosophum 3. Ethicorum, vltimum sit
 temporalium malorum, mors: qui illa se
 orbaret, vt malis alijs careret, maius tunc
 contra naturam eligeret malum, vt cui-
 taret minus. Neque summa quis immu-
 nissimi criminis poenitudine percussus,
 potest in se nefarias manus iniicere, vt se
 absumat. Neque vero ad euitandum atro-
 cissimum scelus id licitum est. Quapro-
 pter Lucretia per mortem, quam sibi ipsa
 inferret, non licuit adulterium cauere, & c.
 Multo minus postquam illam passa est ini-
 uriam, vt Iulius libro primo refert,
 ignominiam morte contegere, vt illic au-
 gust. est Augustin. Nam si resistendo, se
 culpa liberauerat, non erat digna quæ se
 occideret, & si in culpam confenserat,
 non erat submissus iudex. Occidit ergo
 sese ex pusillanimitate, quia ferre infamiam
 non valuit, sicuti & Caro, qui Cas-
 sariis dominatum subire potens non fuit.
 Quod si hic obiter querat quid ferre de-
 beat pudica puella, antequam in stuprum
 consentiat? Re vera quodcunque genus
 mortis. At vero vtrum si non pro viri-
 li sua contra pugnet, membrisque resis-
 stat, sed immota manens nihil agat, con-
 sentire censetur? Respondetur. In foro
 exteriori si immobilis tacensque mane-
 ret, rea stupri iudicaretur. Sic enim iu-
 rebatur, Deuteronom. 12. vt puella quæ
 in vrbe comprimeretur, quia tacuerat, la-
 pidibus obrueretur. Tamen in foro con-
 scientiæ tantum tenetur non consentire,
 neque se sceleri accommodare. Quare
 si metu tacet, non peccat mortaliter, dum-
 modo nullum præbeat consensum. Ne-
 que vero manus in alterum tenetur ini-
 cere. Tamen si quæ honesta est, & ingenua,
 non debet facere quantum debet, sed quan-
 tum potest. Quæ utem inuiti patitur, vir-
 ginatam non amittit, quia (vt Lucretia ai-
 bat) non inquinatur corpus, nisi de con-

August.

Aristot.

Lucre.

August.

Caro.

Quæst.

Solutio.

Altera

quæstio.

Respon-

sio.

Imit.

Quæstio.

sensu mentis. Vnde quæ se occideret ut stuprum caueret, maius peccatum faceret ut euitaret minus. Ad quartum de Sanfione sunt qui respondeant per virtutem fortitudinis ei licuisse ad hostium cladem cum proprio periculo sese accingere. Ad hoc tamen iam hb. 2. q. 3. art. 8. respondimus, quod cum ille autus non fuerit humanus, sed supernaturalis, quia iam illi coma creuerat quam Deo dicauerat, dicendum est potius cum August. quod id diuina reuelatione fecerit. Id quod eius oratio testatur, qua diuinitus suppeticas petebat. De Eleazaro autem qui legitur primi Macha. 6. vt elephantem occideret, ab eodem oppressus, facile, vt illic dicebam, crediderim virtute ac robore animi id aggressum fuisse. Razias autem non est cur excusetur, vt bene ait S. Thom. nam sanimi mollities fuit & languor proprio gladio malle occumbere, quam vinci. Quod & Sauli vituperio datur, & Catoni. Vnde quod historia addit, maluisse nobiliter mori, &c. non dicitur secundum rei veritatem, sed secundum eius existimationem. At vero de Apollonia, cuius historia refert quod carnicum operas praueniens exiliuit in flammis, Augusti. non est omnino, certus. Si autem id verum fuit, vel dicendum est quod erat iam tam rogo admota vt pene esset coniecta, vel quod cum esset femina acuminisque adeo iuris infecta, per inuincibilem ignorantiam sit excusanda, vel ad hoc cum eodem Augustino recurendum, quod id diuino instinctu egerit.

ARTICVLVS VI.

Utrum liceat vitam pro defensione amici aut cuius scilicet virtutis, exponere.

Articulo proxime precedenti operam duximus hunc sextum adhibere, licet D. Tho. silentio hic cum praterierit. Sunt enim apprimè affines & germani. Quæritur ergo vtrum vitam propriam liceat pro amico aut pro quacunque virtute morti offerre. Arguitur enim à parte negatiua. Vitam periculo mortis obijcerem eodem recidit ac si quis seipsum occidat, nam gubernatorem nauem non seruare

potest, perinde habet ac si illam submergeret occidere se autem nemini licet, cum non sit vitæ suæ dominus, sed custos, ergo neque vitam pro alio exponere. Secundo. Ordine charitatis plus sequitur diligere tenetur, quam alterum, saltem non licet alterum plus diligere, mandante nobis Deo & proximis sicut nos ipsos diligamus, qui autem propriam pro vita amici exponit, plus alium diligit quam seipsum, vt lib. de mend. c. 6. arguit August. ergo id non licet, vt ipse ibidem cõcludit. Tertio. Sicut vita spiritualis ad spiritualem, sic & temporalis ad temporalem, nemini autem spiritualem propriam licet pro spirituali totius mundi amittere, ergo neq; temporalem propriam pro temporali amici. In contrarium est verbum Christi, Ioannis 15. Maiorem hac dilectionem nemo habet, quam vt animam suam quis ponat pro amicis suis.

Questio est egregia, neque solum Philosophis digna, verum & Theologis, tamen si non pro eius dignitate veritatem ex professo disputatam. Tribus ergo conclusionibus aboluendum duxerim. Prima est, Ponere vitam pro Deo, atq; in testimonium eius fidei, catholica fides iubet cuius perinde contraria assertio, hæresis est manifestaria. Hoc patet ecclesiæ testimonio, quæ ob hanc præcipuam virtutem martyrum ordinem, cum inter diuos præcipuum, vt quæ deo colit, vt censet per actum martyrij omnia condonari peccata. De hoc ergo non pertinet ad præsentem locum disputare. Sed adiungimus eidem conclusioni pariter protutela cuiusque virtutis id ipsam licere. Ob id enim Ioannes Baptistæ martyrij causa alago ad scribitur, quod de iniquitate incest. Osum Herodæ redarguebat. Neque solum in preceptorum tutamen, verum & ad defendendum consiliu veritatem id ipsum laus esset, nempe vt quis defenderet consiliu esse vota religionis suscipere. Hæc enim omnia in custodiam propugnationemq; fidei referuntur. Neque vero est qui negare possit quin etiã pro re publica liceat periculi subire mortis, quã doquidem, vt antea sæpe diximus, re publica ad id potest ciues suos cogere, sicut totum membra ad sui defensionem. Hæc ergo citra disputationem iacta sint fundamenta. Quo autem alterum, quod parentissimum etiam est, extremum, cum hoc ipso